

OBSAH

PŘEDMLUVA	9
OBECNÁ ČÁST	11
1. GERIATRIE A GERONTOLOGIE (T. Vágnerová, E. Topinková)	13
1.1 Základní pojmy	13
1.2 Charakteristika stáří	14
2. DEMOGRAFICKÉ STÁRNUTÍ POPULACE, OČEKÁVANÉ TRENDY, WHO „LIFE COURSE“ PŘÍSTUP (T. Vágnerová, E. Topinková)	17
2.1 Úvod do problematiky demografického stárnutí	17
2.2 Očekávané trendy, WHO „life course“ přístup	17
3. NEMOCNOST A SPECIFIKA KLINICKÝCH PROJEVŮ CHOROB VE STÁŘÍ (E. Topinková, T. Vágnerová)	21
3.1 Charakter nemocnosti	21
3.2 Odlišnosti klinického obrazu nemoci	22
3.3 Časté projevy atypické symptomatologie obrazu chorob ve stáří	23
3.4 Chronická nemocnost u seniorů	24
4. NEMOC A FUNKČNÍ POSTIŽENÍ, WHO KONCEPT ICF (INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF FUNCTIONING) (T. Vágnerová, E. Topinková)	25
4.1 Funkční postižení, disabilita, invalidita	25
4.2 Zdravotní znevýhodnění	26
5. FYZIOLOGICKÉ ZMĚNY STÁRNOUCÍHO ORGANISMU (E. Topinková, T. Vágnerová)	28
5.1 Stárnutí	28
5.2 Organové změny v průběhu stárnutí	29
5.2.1 Gastrointestinální systém	29
5.2.2 Muskuloskeletální systém	33
5.2.3 Centrální nervová soustava	34
5.2.4 Renální funkce	35
5.2.5 Změny tělesného složení	36
5.2.6 Endokrinní systém	36
5.2.7 Imunitní systém	37

5.2.8	Hematologické funkce	38
5.2.9	Kardiovaskulární systém.....	38
5.2.10	Respirační systém	39
5.2.11	Smyslové poruchy	39
6. KOGNITIVNÍ A PSYCHOLOGICKÉ ZMĚNY SOUVISEJÍCÍ SE STÁRNUTÍM		
	(P. Mádlová, E. Topinková)	40
6.1	Úvod do problematiky	40
6.2	Kognitivní porucha	41
6.2.1	Demence	41
6.2.2	Mírná kognitivní porucha	42
7. GERIATRICKÉ SYNDROMY A JEJICH VÝZNAM PRO NUTRIČNÍ TERAPII		
	(P. Mádlová, E. Topinková)	43
7.1	Klinický význam geriatrických syndromů	43
7.2	Vybrané geriatrické syndromy se vztahem k poruchám výživy	45
7.2.1	Syndrom kognitivního deficitu a demence	45
7.2.2	Syndrom deliria.....	47
7.2.3	Depresivní syndrom	47
7.2.4	Ostatní geriatrické syndromy	48
8. FUNKČNÍ GERIATRICKÉ HODNOCENÍ (CGA) (T. Vágnerová, E. Topinková)		
	(T. Vágnerová, E. Topinková).....	49
8.1	Úvod do problematiky	49
8.2	Oblasti komplexního geriatrického vyšetření	51
8.3	Nástroje využívané při komplexním geriatrickém vyšetření	52
8.3.1	Nástroje využívané pro hodnocení duševního zdraví	52
8.3.2	Nástroje využívané pro hodnocení tělesné zdatnosti a mobility.....	54
8.3.3	Nástroje využívané pro hodnocení sebeobsluhy a soběstačnosti v běžných denních činnostech	55
9. KONCEPT ZDRAVÉHO A AKTIVNÍHO STÁRNUTÍ, PODPORA ZDRAVÍ, TEORIE STÁRNUTÍ (E. Topinková, T. Vágnerová)		
	(E. Topinková, T. Vágnerová)	56
9.1	Úvod do problematiky	56
9.2	Koncept zdravého a aktivního stárnutí	56
9.3	Podpora zdraví, teorie stárnutí	58
10. MULTIDISCIPLINÁRNÍ PŘÍSTUP U GERIATRICKÉHO PACIENTA		
	(E. Topinková, T. Vágnerová)	61
10.1	Úvod do problematiky	61
10.2	Role nutričního terapeuta	62
10.3	Příklad multidisciplinární péče	62
11. SYSTÉM ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE O SENIORY V ČR A VE SVĚTĚ		
	(T. Vágnerová)	65
11.1	Úvod do problematiky	65
11.2	Zdravotní služby a jejich organizace v České republice	66
11.2.1	Primární péče	66
11.2.2	Specializovaná ambulantní péče	67
SPECIÁLNÍ ČÁST		
	.....	69
12. NUTRIČNÍ SCREENING A PROCES NUTRIČNÍ PÉČE V GERIATRII (T. Vágnerová)		
	(T. Vágnerová).....	71
12.1	Úvod do problematiky	71
12.2	Nutriční screening – MNA®	71
12.3	Vyhodnocení nutričního screeningu a proces nutriční péče	78

13. DIAGNOSTIKA MALNUTRICE (T. Vágnerová)	80
13.1 Algoritmus nutriční diagnostiky dle GLIM	80
13.2 Fenotypová kritéria malnutrice	82
13.2.1 Neúmyslný pokles hmotnosti	82
13.2.2 Nízký Body Mass Index	82
13.2.3 Snížené množství svalové hmoty	83
13.3 Etiologická kritéria malnutrice	83
13.3.1 Nízký příjem stravy a poruchy trávení / vstřebávání živin	83
13.3.2 Závažnost onemocnění / míra zánětlivé odpovědi	84
13.4 Určení etiologie malnutrice	84
13.4.1 Malnutrice v nemoci (Disease Related Malnutrition, DMR)	85
13.4.2 Malnutrice z hladovění bez onemocnění (non-DMR)	86
14. HODNOCENÍ NUTRIČNÍHO STAVU V GERIATRII A GERONTOLOGII	
(T. Vágnerová)	88
14.1 Nutriční anamnéza	88
14.2 Fyzikální vyšetření	90
14.3 Antropometrické hodnocení	91
14.4 Metody měření tělesného složení	98
14.4.1 Duální rentgenová absorpciometrie (DEXA)	99
14.4.2 Bioimpedanční analýza (BIA)	100
14.4.3 Zobrazovací metody	102
14.5 Laboratorní vyšetření	104
15. POTŘEBA ENERGIE ŽIVIN VE STÁŘÍ (T. Vágnerová)	114
15.1 Energetická potřeba	114
15.2 Potřeba bílkovin	116
15.3 Mikronutrienty	117
16. NUTRIČNÍ PODPORA (T. Vágnerová)	120
16.1 Základní principy nutriční podpory v geriatрии	120
16.2 Nutriční podpora v geriatрии a orexičenně působící léčiva	121
17. GERIATRICKÁ KŘEHKOST (T. Vágnerová)	126
17.1 Úvod do problematiky	126
17.2 Etiopatogeneze geriatrické křehkosti	127
17.3 Screening a diagnostika geriatrické křehkosti	128
17.4 Klíčové body	132
18. SARKOPENIE (E. Topinková)	133
18.1 Definice a diagnostická kritéria sarkopenie	133
18.2 Výskyt sarkopenie	134
18.3 Důsledky sarkopenie	135
18.4 Klinické projevy sarkopenie	136
18.5 Klasifikace sarkopenie	137
18.6 Doporučený diagnostický algoritmus sarkopenie	138
18.7 Konsenzuálně definované hodnoty doporučených vyšetření a testů	140
18.7.1 Svalová síla	141
18.7.2 Svalová hmota	141
18.7.3 Fyzická výkonnost	141
18.8 Možnosti léčby sarkopenie	142
18.8.1 Fyzická aktivita a cvičební programy	142
18.8.2 Nutriční intervence	143
18.8.3 Kombinované intervence – fyzická aktivita a nutriční suplementace	145
18.8.4 Farmakologická léčba sarkopenie	145

19. CÉVNÍ MOZKOVÉ PŘÍHODY A PORUCHY POLYKÁNÍ (I. Kušniariková)	146
19.1 Cévní mozkové příhody	146
19.1.1 Rizikové faktory CMP	146
19.1.2 Malnutrice u CMP	147
19.1.3 Dysfagie po CMP	147
19.2 Dysfagie z jiných příčin	148
19.3 Screening poruch polykání	148
19.4 Terapie dysfagie	150
19.5 Výživa u poruch polykání	151
19.6 Stravování pacientů – strategie ke snížení rizika aspirace	154
19.7 Zahušťovadla a perorální nutriční doplňky vhodné pro pacienty s dysfagií	154
20. ORÁLNÍ ZDRAVÍ SENIORŮ A PORUCHY ŽVÝKÁNÍ (H. Michálková)	156
20.1 Úvod do problematiky	156
20.2 Funkce dutiny ústní	156
20.3 Involuční změny v dutině ústní ve stáří	158
20.3.1 Opotřebením zubů	158
20.3.2 Sliny a slinné žlázy	158
20.3.3 Žvýkání	160
20.3.4 Porucha chuti	161
20.4 Dentální hygiena u seniorů	162
20.5 Hodnocení nutričního stavu	163
21. HOJENÍ CHRONICKÝCH RAN (T. Vágnerová)	165
21.1 Úvod do problematiky	165
21.2 Makronutrienty	166
21.2.1 Energetická potřeba	166
21.2.2 Sacharidy	166
21.2.3 Tuky	166
21.2.4 Proteiny	167
21.3 Mikronutrienty	168
21.3.1 Vitaminy	168
21.3.2 Minerální látky	169
21.4 Hydratace	170
22. INTERAKCE POTRAVIN A LÉČIV (D. Fialová)	171
22.1 Úvod do problematiky	171
22.2 Interakce potravin a léčiv – mechanismus účinku	172
22.3 Příklady interakcí potravin a léčiv	173
22.4 Užívání léčiv s jídlem a pitím	176
23. ETICKÉ PROBLÉMY VE STÁŘÍ VČENĚ PROBLEMATIKY PALIATIVNÍ A KONCE ŽIVOTA (T. Vágnerová)	179
23.1 Základní etické principy v geriatrické péči	179
23.2 Paliativní a terminální péče	180
23.3 Výživa v terminální fázi	183
PŘÍLOHA – Standard nutriční péče v geriatрии a gerontologii – Obecné principy nutriční péče (T. Vágnerová, E. Klímová)	185
LITERATURA	198